

ŚRODOWISKOWY RACHUNEK KOSZTÓW CYKLU ŻYCIA (ELCC) JAKO ELEMENT ZRÓWNOWAŻONEGO ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM

Biernacki M.

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu,
Wrocław, Polska

Life Cycle Assessment (LCA) jest rozumiana jako pełna i precyzyjna analiza wpływów środowiskowych danego produktu na środowisko naturalne w trakcie jego pełnego cyklu życia. W swoich założeniach nie analizuje kwestii ekonomicznych ani społecznych. Ogranicza to możliwość szerokiego zastosowania tej techniki w procesie podejmowania decyzji. Brak jest w niej analizy kosztów oraz rachunku efektywności. Zaleca się zatem uzupełnienie jej o analizę kosztów w ramach środowiskowego rachunku kosztów cyklu życia (*Environmental Life Cycle Costing* – ELCC), co przełoży się na rozpoznanie relacji występujących między potencjalnym wpływem na środowisko danego produktu a związanymi z nim kosztami. Niniejszy artykuł ma na celu zaprezentowanie wyników badań ankietowych przedsiębiorstw na terenie Dolnego Śląska związanych z wykorzystaniem rachunku ELCC.

Środowiskowy rachunek kosztów cyklu życia to najogólniej rzecz mówiąc zestawienie wszystkich kosztów związanych z cyklem życia produktu, które są ponoszone bezpośrednio przez jeden lub więcej podmiotów w tymże cyklu (np. dostawcę, producenta, konsumenta etc.). Jako uzasadnienie stosowania rachunku ELCC przyjmuje się, że pozostałe metody oceny produktów (np. LCA), są postrzegane przez zarządzających jako przeszkody rozwoju gospodarczego. Ogólne ramy tego rachunku kosztów opierają się na fizycznym cyklu życia produktu, co wymaga identyfikacji i analizy pięciu podstawowych, ogólnych etapów: badania i rozwój, produkcja, użytkowanie i konserwacji oraz zarządzania w fazie likwidacji i utylizacji. Widać zatem, że rachunek kosztów ELCC wprowadza do analizy, w przeciwieństwie do tradycyjnego rachunku LCC, koszty środowiskowe np. opłaty za korzystanie ze środowiska, podatki ekologiczne, koszty kontroli emisji. Koszty te powinny być oddzielnie ewidencjonowane i wyodrębniane w rachunku zysków i strat, co przekłada się na dodatkowe nakłady pracy i nakłady finansowe. Równocześnie wydzielenie tych kosztów z kosztów działalności operacyjnej bardzo często w praktyce odbywa się na podstawie szacowania. Rachunek ELCC analizuje także koszty środowiskowe powstające po stronie konsumenta np. opłaty za składowanie odpadów. Można zatem przychylić się do stwierdzenia, że *Environmental Life Cycle Costing* nie jest pomyślany jako autonomiczny system, ale jako uzupełnienie analizy środowiskowej LCA. Opracowanie go powinno być zatem analogiczne do niej.

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ РАСЧЕТ СТОИМОСТИ ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА (ELCC) КАК ЭЛЕМЕНТ УСТОЙЧИВОГО УПРАВЛЕНИЯ

Бернацкий М.

Вроцлавский экономический университет,
г. Вроцлав, Республика Польша

W grudniu 2013 roku drogą elektroniczną przeprowadzono kwestionariusz ankietowy wśród podmiotów z branży produkcyjnej na Dolnym Śląsku. Otrzymano 86 wypełnionych ankiet. Wykorzystane ankiety zawierały następujące pytania o:

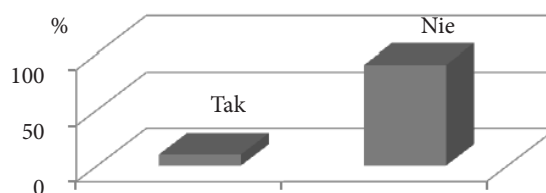
- wyodrębnieniu kosztów środowiskowych;
- zastosowaniu analizy LCA;
- przygotowywaniu raportów środowiskowych
- wdrożeniu rachunku kosztów ELCC

Rozpatrując wyodrębnianie kosztów środowiskowych w badanej próbie zdecydowanie dominowały podmioty, które nie prowadziły takiej analizy i ewidencji (90%). 10% ankietowanych zaznaczyło, że wyodrębnia w zespole „4” koszty, które można uznać za koszty środowiskowe (rysunek 1).

Analizując odpowiedź na 1 postawione pytanie, dotyczące zastosowania analizy Life Cycle Assessment, można stwierdzić, że tylko 5% ją stosuje (rysunek 2).

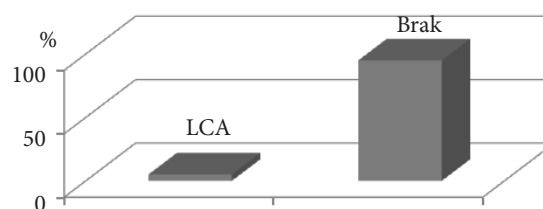
Raporty środowiskowe, zgodnie z wymogami Ministerstwa Środowiska RP sporządza jedynie 14% badanych jednostek z sektora produkcyjnego (rysunek 3).

Biorąc do analizy ostatnie pytanie, żadne badane przedsiębiorstwo produkcyjne nie stosuje obecnie założeń rachunku kosztów ELCC.

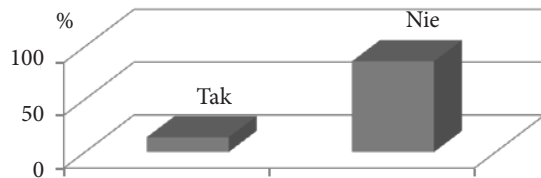
Rysunek 1 – Koszty środowiskowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań

Rysunek 2 – Zastosowanie analizy środowiskowej LCA

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań

Rysunek 3 – Raporty środowiskowe w badanych podmiotach

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań

Na podstawie przedstawionych wyników badań można stwierdzić, że mimo popularyzacji zrównoważonego zarządzania, przedsiębiorstwa nie wdrażają rozwiązań wspomagających ten proces. Mimo swoich bezsprzecznych zalet rachunek kosztów ELCC nie narzędziem wspomagającym podejmowanie decyzji. Wdrożenie rozwiązań rachunkowości środowiskowej na szeroką skalę w Polsce będzie zatem wymagało szerokiej edukacji oraz zachęt finansowych.